

Pénteken mutatja be Krúdy Gyula Szindbádját a Nemzeti Színház

Nosztalgikus vágyódás egy soha nem volt világba

Egy régi vagy inkább sosem volt kor egykori lovagjának, Szindbád alakjának színpadra állításán dolgozik Vidnyánszky Attila, aki Mátray Lászlóban találta meg a háromszáz éve a nőknek és a nőkért élő „szerelmész” típusát. A cselekményszegény darab kifeszített állókép, az emlékezés útját Krúdy Gyula sajátos atmoszférája fogja össze.

Szilléry Éva

Hatalmas papírköteget vesz elő Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház igazgatója, mint mondja, soha ilyen mennyiségű szöveggel nem járt még próbára, mint Krúdy Gyula Szindbád-novelláinak színpadra állításakor, de arra sem emlékszik, hogy eddigi rendezései között volt-e hasonló, a hangulatra épülő, cselekményszegény, időtlen darab.

Nem szokás ugyanis Szindbád-novellákat színpadra vinni, hiszen történetek aligha vannak, Krúdy művei ezért sokkal inkább filmért kiáltanak. Huszárik Zoltán 1971-es kultikus rendezése óta nem is akadt más, aki a Latinovits Zoltán megformálta Szindbád alakját másra öltötte volna. Tavaly azonban egy újragondolt Szindbád-verziót bemutatott már, a legendás Latinovits-alakítás óta az elsőt: Bodor Böbe Szerlem anyaga címmel rendezett monodramát a műből, amelyben a főszerepet színésznőre bízta.

„Időtlenség lengi át a történeteket, vágyódó visszanyúlás, emlékezőföslány – szól a műről a rendező –, ezért is jött az ötlet, hogy Mnemoszünét, az emlékezet istennőjét, aki a múzsákat világra hozza, a darab részévé tegyük. Nosztalgikus vágyódás egy soha nem volt világba” – fogalmaz Vidnyánszky.

Bevallása szerint szövegközpontú darabot készít, s mintegy kulcsrészlet-

Fotó: Eöry-Szabó Zsolt

ként az alábbi Szindbád-gondolatokat idézi a műből: „De jó lett volna akkor tartózkodni a földön, midőn nem volt háború. De jó lett volna akkor élni, mikor a húsvéti reggelnek olyan illata volt, mint a fiatal nők hajának. De jó lett volna akkoriban Pesten járni, amikor valódi krinolinban repült a dáma. De jó lett volna akkoriban Magyarországon lakni, amikor földi Kánaán volt a királyság neve... De jó lett volna ötven esztendő múlva élni, de jó volna ötven év múlva sirboltszagú szalonkabátban sétálni az Andrássy úton.”

Vidnyánszky Attila szerint a magyar Don Juan nem narcisztikus figura, ősi ember, inkább már visszafelé él, az emlékeiben kutat. „Nagy haldoklás, agónia tulajdonképpen a novellafüzér: a halál pillanatát látjuk kifeszítve, de ezzel együtt egy öröklétbe csöppenünk. Csodálatosak Krúdy hasonlatai, mikroszkopikus mélységig hatol, páratlan, ahogy egy-egy

szituációt megfog: érdekes megfigyelni, hogy a legkisebb részlettől halad kifelé a leírásaiban. Huszárik Zoltán tökéletesen visszaadta, amikor a közelítést megfordítva, az apró részletből lassanként kezdte kinyitni a képet.”

Mint mondja, nagyon hiányzott már Krúdy a Nemzeti Színház repertoárjából, Szindbádra azonban nem esett volna a választása, ha nincs Mátray László, akiben meglátja a szenvedélyes alakot, aki száz kilométereket képes gyalogolni egy nőért, hetven kilométert egy kézcsókért. „A szindbádizmus ott van minden férfi szívében, Mátraynak pedig nagyon jól áll a szerep. Úgy látom, hogy a színészek fürdenek Krúdy szövegében. Nemrég újra felhívtam a figyelmüket arra, hogy a novellatömegben, Krúdy szövegében nyoma sincs annak a megrázó időszaknak, amely épp széttráncsírozta Magyarországot” – tette hozzá.

Állóképet, amolyan lebegést készítenek színpadra vinni, Krúdyra jellemző atmoszférát megidézni, de, mint a rendező beavat a részletekbe, az előadásból nem hiányzik a századelő, a széthulló szecesszió sem. „Kifeszített pillanat, s közben mindenki egyszerre jelen van a színpadon szinte végig. Illogikus módon az emlékek síkján történnek meg az események, a másvilágon innen és túl, hiszen Krúdy egyszer úgy dönt, hogy Szindbád halott és szellemként járja régi helyeit” – magyarázza.

Mint az előadás dramaturgia fogalmaz: „meseszerű közegben vándorol Szindbád, helyeknek, okafogyott céloknak és emlékeknek adva új értelmet”.

A pénteken bemutatandó darab további szerepeiben mások mellett Udvaros Dorottya, Reviczky Gábor, Nagy-Kálózy Eszter, Tóth Augusztina, Nagy Mari, Szarvas József is látható lesz; a díszlet Oleksandr Bilozub munkája.